

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

นายศตวรรษ บัวจร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานและเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูมอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ป่วยโรคเบาหวานในเขตความรับผิดชอบของคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม จำนวน 964 คน ใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแล้วคัดเลือกแต่ละชั้นของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยผ่านเกณฑ์การคัดเข้า เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามเลือกตอบ ทดสอบความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.79 - 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน การทดสอบไคสแควร์ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.3 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 61-70 ปี ร้อยละ 37.5 เฉลี่ย 63.3 ปี (SD=10.2) น้ำหนักส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 51-70 กิโลกรัม ร้อยละ 64 น้ำหนักเฉลี่ย 62.4 กิโลกรัม (SD=11.3) สถานภาพสมรสส่วนใหญ่สมรส ร้อยละ 66.8 อาชีพส่วนใหญ่ทำนาร้อยละ 41 สิทธิการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 95.1 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 73.9 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ประถมศึกษา ร้อยละ 63.3 ส่วนใหญ่ระยะเวลาเป็นเบาหวานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 37.8 ระยะเวลาเป็นเบาหวานเฉลี่ย 8.5 ปี ระดับน้ำตาลสะสมในเลือดส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5.1-7 ร้อยละ 48.4 ระดับน้ำตาลสะสมในเลือดเฉลี่ย 7.2 ปัจจัยนำอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 85.5 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .35) พิจารณารายด้าน พบว่าด้านยาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .33) มีปัจจัยที่เป็นไปตามสมมติฐานปัจจัยเดียวคือปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ สิทธิการรักษาพยาบาล รายได้ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน HbA1C และปัจจัยนำไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง, ผู้ป่วยเบาหวาน, คลินิกหมอครอบครัว

¹ คลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

Factor related to Self - Care Behaviors of Diabetes Patients in Nongtoom Primary Care Cluster, Kongkrailas district, Sukhothai Province

Sattawat Boujom¹

Abstract

This research is a descriptive research. The objectives are to study the self-care behavior of diabetic patients and to study the factors related to the self-care behavior of diabetic patients at Nong Tum Family Clinic, Kong Krailat District, Sukhothai Province. The population used in this research is diabetic patients in the area of responsibility of Nongtoom Primary care cluster, 964 people. The calculation formula used is Sample size of Yamane group is 283 people. The sample group was selected by stratified random sampling and each stratum of the sample group was selected purposively by passing the inclusion criteria. The research instrument is a multiple-choice questionnaire. The reliability test is between 0.79 - 0.88. Data were analyzed using descriptive statistics and Spearman correlation coefficient Chi-square test. Results Most of the research participants were female, 70.3 percent. The majority of the age group was 61-70 years old, 37.5 percent, average 63.3 years old (SD = 10.2). Most of the weight was between 51-70 kilograms, 64 percent, average weight 62.4 kilograms (SD = 11.3). Most of the marital status was married, 66.8 percent. Most occupations are rice farming (41%). Most healthcare rights are universal healthcare card (95.1%). Most monthly income is less than 5,000 baht (73.9%). Most education levels are primary (63.3%). Most have diabetes for less than 5 years (37.8%). The average duration of diabetes is 8.5 years. Most have glycemic control levels are between 5.1-7 (48.4%). The average glycemic control level is 7.2. The leading factors are at a high level (85.5%). The overall self-care behavior of diabetic patients is at a high level (mean 3.73, standard deviation .35). Considering each aspect, it was found that the medication aspect is at a high level (mean 4.77, standard deviation .33). There is only one factor that meets the hypothesis, which is the personal factor of age, which has a negative relationship with self-care behavior of diabetic patients with statistical significance at 0.05. Personal factors of gender, marital status, occupation, healthcare rights, income, highest level of education, duration of diabetes, HbA1C, and leading factors are not related to self-care behavior of diabetic patients.

Keywords: Self-care behavior, Diabetes Mellitus, Primary care cluster

¹Nong Tum Family Doctor Clinic, Kong Krailat District, Sukhothai Province

บทนำ

โรคเบาหวาน (Diabetes Mellitus: DM) คือโรคไม่ติดต่อเรื้อรังชนิดหนึ่ง ที่ผู้ป่วยมักมีอาการปัสสาวะบ่อยและมีระดับน้ำตาลปนอยู่ในปัสสาวะสูงผิดปกติเป็นกลุ่มโรคที่เกิดจากความผิดปกติของการเผาผลาญสารอาหารในร่างกายที่ไม่ปกติ จึงทำให้เกิดระดับน้ำตาลในเลือดสูงผิดปกติ โดยตับอ่อนมีการสร้างอินซูลิน ลดลงขณะที่ประสิทธิภาพของฮอร์โมนอินซูลินที่ลดลงนั้นได้ส่งผลให้ร่างกายมีความดื้อต่ออินซูลินจึงไม่สามารถนำน้ำตาลมาใช้เป็นพลังงานได้ทำให้เกิดภาวะระดับน้ำตาลในเลือดสูงซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่ออวัยวะต่างๆ การเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดสูงเป็นเวลานานเป็นผลให้เกิดการเสื่อมสภาพ และการล้มเหลว ของอวัยวะที่สำคัญในร่างกาย ได้แก่ ภาวะแทรกซ้อนที่หลอดเลือดแดงใหญ่ (Macroangiopathy) ซึ่งทำให้เกิด เส้นเลือดในสมองตีบแตก รวมถึงภาวะแทรกซ้อนที่หลอดเลือดแดงเล็ก (Microangiopathy) ทำให้เกิดอาการจอประสาทตาเสื่อม ไตวาย ซึ่งโรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่พบในทุกประเทศโดยอัตราความชุกของโรคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุขของหลาย ๆ ประเทศซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อตัวผู้ป่วย ครอบครัว เศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมหาศาล ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการส่งเสริม สุขภาพที่ต่อเนื่องยั่งยืนสำหรับผู้ป่วยเบาหวานซึ่งการดูแลและการปฏิบัติตนของผู้ป่วยเบาหวานจะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพด้วยตัวผู้ป่วยเองจึงจะทำให้เป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนด้วยตนเองได้ และในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่ต้องรักษาต่อเนื่องจึงได้ส่งตัวไปรักษาที่คลินิกหมอครอบครัว (Primary care cluster) ใกล้บ้านคลินิกหมอครอบครัว (Primary care cluster) หมายถึง การรวมกลุ่มหน่วยบริการปฐมภูมิให้เป็นเครือข่ายการดูแลประชาชนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบร่วมกันเป็นการประจำต่อเนื่องด้วยทีมสหวิชาชีพ เพื่อเพิ่มคุณภาพให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันและให้มีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรร่วมกันในกลุ่มปฐมภูมิ นั้นๆ

โรงพยาบาลงาไกรลาสได้จัดตั้งคลินิกหมอครอบครัวหนองตูมเป็นอันดับแรกเมื่อปี 2563 พบว่าผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภองาไกรลาส จังหวัดสุโขทัย ในโปรแกรม HDC กลุ่ม รายงานมาตรฐานการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ อัตราการป่วยด้วยโรคเบาหวาน ในปีงบประมาณ 2567 ข้อมูล ณ วันที่ 21 มกราคม 2567 มีจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวาน 964 คน ประกอบไปด้วยโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลบ้านประดู่เฒ่า จำนวน 143 คน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำเรื่อ 458 คนและ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตูม 363 คน คิดเป็นร้อยละ 21.86 จากผู้ป่วยเบาหวานทั้งหมดใน อำเภองาไกรลาส 4,410 คน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณที่ผ่านมานอกจากนี้ยังพบว่า มีแนวโน้ม อัตราการเกิดโรคแทรกซ้อนเฉียบพลันเพิ่มขึ้นอีกด้วยจากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองของ ผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูมอำเภอ งาไกรลาสจังหวัดสุโขทัยเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการวางแผนช่วยเหลือผู้ป่วยเบาหวาน ให้มีพฤติกรรม การดูแลตนเองที่ถูกต้องซึ่งจะช่วยป้องกันหรือ

ชะลอการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานได้อย่างเหมาะสมและเพื่อเป็นการนำร่องการพัฒนาการให้ความรู้ในการปรับพฤติกรรมรายบุคคล เพื่อเป็น ต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นในเขตความรับผิดชอบ ของอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตุมอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตุม อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยนำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตุม อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

วิธีการศึกษา (Method)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตุม อำเภอองไกรลาศจังหวัดสุโขทัย พื้นที่ศึกษาคลินิกหมอครอบครัวหนองตุม(ตำบลประดู่เฒ่า, ตำบลบ้านน้ำเรืองและตำบลหนองตุม) อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2567 ถึง 31 สิงหาคม 2567 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2567 ถึง 31 สิงหาคม 2567

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ป่วยโรคเบาหวานในเขตความรับผิดชอบของคลินิกหมอ ครอบครัวหนองตุม จำนวน 964 คน (ข้อมูลจากโปรแกรม HDC กลุ่มรายงานมาตรฐาน การป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ อัตราการป่วยด้วยโรคเบาหวาน ณ วันที่ 21 มกราคม 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 283 คน จากผู้ป่วยโรคเบาหวานในเขตความรับผิดชอบของคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม จำนวน 964 คนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวานในเขตความรับผิดชอบของคลินิกหมอครอบครัวหนองตูมโดยใช้สูตร

$$\text{Yamane } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ได้ขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 283 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น(Stratified random sampling) แล้วคัดเลือกแต่ละชั้นตามสัดส่วนของเขตความรับผิดชอบคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยผ่าน

เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria)

1. ผู้ป่วยโรคเบาหวานอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
2. รักษาคลินิกครอบครัวหนองตูม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัยตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป
3. มีความรู้สึกตัวดี สามารถสื่อสารได้ดี
4. ไม่อยู่ในภาวะที่มีความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน หรือมีอาการของโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการตอบแบบสอบถาม
5. ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

1. ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วน
2. มีภาวะน้ำตาลต่ำ กว่า 60 mg% หรือน้ำตาลในเลือดมากกว่า 350 mg%
3. มีอาการและอาการแสดงภาวะแทรกซ้อนเฉียบพลันของโรคเบาหวาน เช่น ปวดมึน ศีรษะ ง่วงซึมลงและไม่สามารถให้ข้อมูลได้
4. ไม่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

การพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ได้รับการพิจารณาและรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย โครงการเลขที่ 38/2024 เอกสารรับรองโครงการวิจัยเลขที่ IRB No 45/2024 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2567สิ้นสุดการรับรอง วันที่ 15 พฤษภาคม 2568 วิธีทบทวนแบบเร่งรัด (Expedited review)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ป่วยจำนวน 10 ข้อ ส่วนที่2 ปัจจัยนำจำนวน 20 ข้อใช้โครงสร้างแบบเลือกตอบแบบถูก-ผิด (True False) ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน 4 ด้านคือ1.ด้านการควบคุมอาหาร2.ด้านการออกกำลังกาย 3. ด้านการใช้ยา 4. ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านละ 8 ข้อรวม 32 ข้อ แบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแบบสอบถามนี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามผ่านการทดสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเครื่องมือ กับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ เท่ากับ 0.98 ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปทดลองใช้

3.2 ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability test) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติ ใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 30 คน ทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามส่วนที่ 1 เท่ากับ 0.81 แบบสอบถามส่วนที่ 2 เท่ากับ 0.79 แบบสอบถามส่วนที่ 3 เท่ากับ 0.88

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยนำ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน 4 ด้านใช้สถิติบรรยายได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล(อายุ น้ำหนัก รายได้ ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน (HbA1C) ปัจจัยนำกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ของผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยใช้สถิติ สเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation)

4.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ สถิตินิคมรักษาพยาบาลระดับการศึกษา)กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรค เบาหวาน โดยใช้ สถิติไคสแควร์ (Chi square test)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองภายหลังได้รับอนุมัติ การพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

สุโขทัย และมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ 1) ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ป่วยโรคเบาหวานในเขตความรับผิดชอบของคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยรวมจำนวน 283 คน 2) เข้าพบผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและกรอกข้อมูลในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยก่อนทำแบบสอบถาม 3) ให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานตอบแบบสอบถาม หากไม่สะดวกในการอ่านแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะช่วยอ่านแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วน รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 ราย 4) ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรม Microsoft Excel ก่อนจะส่งต่อข้อมูล (Export data) ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป 5) วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย 6) สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย 7) เขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษา (Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูมอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 70.3 เพศชายร้อยละ 29.7 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 61-70 ปี ร้อยละ 37.5 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 26.5 อายุพบน้อยสุด อยู่ในช่วงกลุ่มอายุ 31-40 ปี และ 81-90 เท่ากัน ร้อยละ 2.1 มีอายุเฉลี่ย 63.3 ปี (SD=10.2) อายุ最少 37 ปี อายุมากที่สุด 90 ปี น้ำหนักส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 51-70 กิโลกรัม ร้อยละ 64 รองลงมาอยู่ในช่วง 71-90 กิโลกรัม ร้อยละ 18.4 น้ำหนักช่วงที่พบน้อยสุดอยู่ในช่วง 111-130 กิโลกรัม ร้อยละ .4 น้ำหนักเฉลี่ย 62.4 กิโลกรัม (SD=11.3) น้ำหนักน้อยสุด 35 กิโลกรัม น้ำหนักมากที่สุด 130 กิโลกรัม สถานภาพสมรสส่วนใหญ่สมรส ร้อยละ 66.8 หม้าย ร้อยละ 26.5 และพบสถานภาพน้อยสุดคือ โสด ร้อยละ 6.7 อาชีพส่วนใหญ่ทำนาร้อยละ 41 รองลงมาไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 26.5 อาชีพ พบน้อยสุดพนักงานเอกชน ร้อยละ 7 สิทธิการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 95.1 รองลงมาสิทธิประกันสังคม ร้อยละ 1.4 น้อยสุดสิทธิต่างด้าว ร้อยละ .4 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 73.9 รองลงมา มีรายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 20.1 มีรายได้มากกว่า 15,000 น้อยสุด ร้อยละ 2.1 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ประถมศึกษา ร้อยละ 63.3 รองลงมาต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 23.7 ระดับการศึกษานุปริญญา น้อยสุด ร้อยละ .7 ส่วนใหญ่ระยะเวลาเป็นเบาหวานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 37.8 รองลงมาเป็นเบาหวานอยู่ในช่วง 10-14 ปี ร้อยละ 24 เป็นเบาหวานพบน้อยสุดอยู่ในช่วง 25-29 ปี ร้อยละ .4 ระยะเวลาเป็นเบาหวานเฉลี่ย 8.5 ปี ระยะเวลาเป็นเบาหวานน้อยสุด 3 เดือน ระยะเวลาเป็นเบาหวานมากที่สุด 74 ปี ระดับน้ำตาลสะสมในเลือดส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5.1-7 ร้อย

ละ 48.4 รองลงมาอยู่ในช่วง 7.1-9 ร้อยละ 44.5 ระดับน้ำตาลสะสมในเลือดพบน้อยสุดอยู่ในช่วง 13.1-15 และมากกว่า 15 เท่ากันร้อยละ .4 ระดับน้ำตาลสะสมในเลือดเฉลี่ย 7.2 น้อยสุด 4.8 มากสุด 15.9

2. ปัจจัยนำด้านการรับรู้เรื่องโรคเบาหวานของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ และระดับการรับรู้เรื่องโรคเบาหวานจำแนกตามปัจจัยนำ (n= 283)

ระดับการรับรู้เรื่องโรคเบาหวาน		จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย	(คะแนนเฉลี่ย 0 - 6.66)	0	0
ระดับปานกลาง	(คะแนนเฉลี่ย 6.67 - 13.32)	41	14.5
ระดับมาก	(คะแนนเฉลี่ย 13.34 - 20)	242	85.5

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ป่วยเบาหวานส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้เรื่องโรคเบาหวานอยู่ในระดับมากจำนวน 242 คนร้อยละ 85.5 รองลงมาระดับการรับรู้เรื่องโรคเบาหวานอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 41 คนร้อยละ 14.5 ไม่มีผู้ป่วยเบาหวานรับรู้เรื่องโรคเบาหวานในระดับน้อย

3. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน (n=283)

พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับพฤติกรรม
ด้านการควบคุมอาหาร	2.71	.52	ปานกลาง
ด้านการออกกำลังกาย	3	.79	ปานกลาง
การใช้ยา	4.77	.33	มาก
การดูแลสุขภาพ	4.44	.56	มาก
โดยรวม	3.73	.35	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานโดยรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.35) พิจารณารายด้าน พบว่าด้านยาและการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย4.77ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน..33)รองลงมาด้านการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.56) มีพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการควบคุมอาหาร ด้านการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลางและด้านการควบคุมอาหารมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น (ค่าเฉลี่ย 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.52)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยนำกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยนำกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน (n=283)

ปัจจัย	rs	p-value
ปัจจัยส่วนบุคคล		
อายุ	-.128*	.032
น้ำหนัก	.049	.410
รายได้	.026	.663
ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน	-.079	.186
HbA1C	-.080	.181
ปัจจัยนำ	.073	.221

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 *

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลคืออายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ($rs = -.128^*$, $p = .032$) นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนน้ำหนัก รายได้ ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน HbA1C และปัจจัยนำไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน (n=283)

ปัจจัย	χ^2	p-value
ปัจจัยส่วนบุคคล		
เพศ	.161	.922
สถานภาพสมรส	2.390	.663
อาชีพ	16.162	.184
สิทธิการรักษาพยาบาล	7.065	.854
ระดับการศึกษาสูงสุด	9.216	.684

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลคือเพศ สถานภาพสมรส อาชีพ สหಿತาคารักษาพยาบาล ระดับการศึกษาสูงสุด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

อภิปรายผล(Discussion)

1. พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานโดยรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรม การดูแลตนเองอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.35) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านยามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 4.47ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.33) รองลงมาด้านการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.56) อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่รักษาที่ในคลินิกหมอครอบครัว หนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีแพทย์ พยาบาล ร่วมกับเภสัชกร ได้มีการจัดการวางแผนให้ความรู้และคำแนะนำอย่างเป็นระบบในเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเบาหวาน การดูแลตนเองเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา การดูแลสุขภาพตนเอง ให้ความรู้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคลที่มีปัญหาแต่ละด้าน โดยติดตามผลลัพธ์จากผล HbA1Cอย่างต่อเนื่องทุกปี พบว่าHbA1C เฉลี่ย 7.2 กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง ด้านการควบคุมอาหาร ด้านการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการควบคุมอาหาร มีค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่าด้านอื่น (ค่าเฉลี่ย 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.52) อาจเนื่องจากส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาร้อยละ41 ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานทำให้ไม่ได้คุมอาหารประเภทแป้งเช่นข้าวสวยข้าวเหนียว เพื่อให้สามารถทำงานได้ สอดคล้องกับดวงรัตน์ หาญพุมและคณะ(2566) ศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลด่านช้างพบว่าพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.03, SD =0.41) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองด้านการรับประทานยามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (Mean = 4.48, SD = 1.05) รองลงมาคือด้านการดูแลรักษาต่อเนื่อง (Mean = 4.39, SD = 0.86)และด้านการจัดการกับความเครียด (Mean = 4.06, SD = 1.00) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลคืออายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ($r_s=-.128$, $p=.032$) นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองดีกว่ากลุ่มผู้ป่วยที่อายุมากกว่า อาจเกิดจากอายุที่มากขึ้นมีความถดถอยในเรื่องความจำ และต้องการการพึ่งพิงมากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสาคร นันทโกวัฒน์และ นิลภา จิระรัตนวรรณ(2568) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การ ดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลบ้านบางอ้อ อำเภอ บ้านนา จังหวัดนครนายกผลการศึกษา พบว่าอายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพ ของผู้ป่วย

โรคเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .369, p < .01$) กลุ่มตัวอย่างมีปัจจัยส่วนบุคคลด้านน้ำหนัก รายได้ ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน HbA1C เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ สหিতค่ารักษาพยาบาลระดับการศึกษา สูงสุดและปัจจัยนำด้านความรู้ของโรคไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวาน สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ ดำรงพงษ์ (2565) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วย เบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลไทรงาม จังหวัดกาแพงเพชร พบว่าความรู้เรื่องโรคเบาหวาน ไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 สำหรับการรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวาน การรับรู้ โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน การรับรู้การดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการดูแลสุขภาพ การเข้าถึงบริการทางสุขภาพ การสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุน จากเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน การสนับสนุนจากผู้ป่วยเบาหวานด้วยกัน และ การสนับสนุนจากบุคลากรด้าน สาธารณสุข ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน(r) เท่ากับ 0.678 , 0.702, 0.216, 0.126, 0.943, 0.866, 0.963, 0.921 และ 0.882 ตามลำดับ มีความสัมพันธ์ กับ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในทิศทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่แตกต่างกับวิชญ์ เณลินนท์(2558) ปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในคลินิกเบาหวาน สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนาฉะเชิงเทราฯ ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า ความรู้เรื่องโรคเบาหวานมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

บทสรุป

ผลการวิจัยพบว่ามีปัจจัยส่วนบุคคลคืออายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ของผู้ป่วยโรคเบาหวาน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลเพศสถานภาพสมรส อาชีพ สหิตค่า รักษาพยาบาล รายได้ ระดับการศึกษาสูงสุด HbA1C ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน และปัจจัยนำไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานในคลินิกหมอครอบครัวหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัด สุโขทัย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานยิ่งมีอายุมากขึ้นพฤติกรรมการดูแล สุขภาพ ตนเองไม่ดีจึงควรหาวิธีส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ
2. ปัจจัยนำที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน เรื่องความรู้ด้านตัวโรคไม่เพียงพอในการ พยากรณ์พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน อาจศึกษาปัจจัยในด้านอื่นๆที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ

ขอผู้ป่วยเบาหวาน เช่นความตระหนักถึงความรุนแรงของโรค ความเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อน การสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนจากผู้ป่วยเบาหวานด้วยกัน ความสะดวกในการเข้ารับบริการ การความพึงพอใจในการมารับบริการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข สำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ. (2562). คู่มือแนวทางการจัดตั้ง หน่วยบริการปฐมภูมิ และเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ ตามพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.

ขวัญฤทัย พันธุ์จันทร์ฉาย มณีวงศ์.ปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็น เบาหวานชนิดที่ 2 ในภาคกลาง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมาปีที่ 22 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2559 หน้า93-107.

เจษฎากร โนอินทร์และคณะ.พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ในเขตพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.รายงานสืบเนื่องการ ประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceedings)การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17.

ดวงรัตน์ หาญพุ่ม และคณะศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลด่านช้าง. วารสารสุขภาพและการพยาบาล มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ปี ที่ 2 ฉบับที่ 2กรกฎาคม-ธันวาคม 2566 หน้า 127-138

ดวงพร กตัญญูตานนท์ และคณะ.พฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง สถานีอนามัยแห่งหนึ่ง ในตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ.สมาคม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2560 หน้า 53-62.

พรทิพย์ สมตัวและคณะ.ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2.วารสารพยาบาลสาธารณสุข.ปีที่ 30 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2559.หน้า11-12.

ฤทธิรงค์บุรพันธ์,นิรมล เมืองโสม.ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ของ ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี.วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2556 หน้า102-109.

ลดาวลัย ทวดอาจ.พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานที่รักษาไว้ในโรงพยาบาล บริบือ.วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม.ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 สิงหาคม -ตุลาคม 2553 หน้า 36-46.

- วิชัญ เณลินนท์.ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ใน คลินิกเบาหวาน สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี. วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย.ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2558 หน้า 137-144.
- วีระศักดิ์ ดำรงพงษ์.ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร.วารสารโรคและภัยสุขภาพสำนักงานป้องกันควบคุมโรค ที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์.ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2565 หน้า51-63.
- วรวรรณ คาหล้า, ยุวรัตน์ สุขเย็น, ชลิตา เดือนฉาย และราตรี โพธิ์ระวัช.พฤติกรรมการดูแล สุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร.รายงาน สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 2560 หน้า 1098-1105.
- ศุภรัฐ พูนกล้า,สุขสิน เอกา.ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชน.ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์.ปีที่ 9 ฉบับ ที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2562 หน้า30-45.
- สถาพร บัวระพา.การรับรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย.วารสารโรคและภัยสุขภาพ สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ ฉบับที่1ตุลาคม 2559-มกราคม 2560 หน้า 33-44.
- สุปรียา เสี่ยงดัง.พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาล ในเลือดไม่ได้. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2560 หน้า 191-204.
- สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. ทีมหมอครอบครัว (Family Care Team). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2557.
- สำนักสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิ กระทรวงสาธารณสุข. (2566). คู่มือคุณภาพมาตรฐาน บริการสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ.2566.สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ:
- สาคร นันทโกวัฒน์และ นิลภา จิระรัตนวรรณ(2568)ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลบ้านบางอ้อ อำเภอบ้านนาจังหวัด นครนายก วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชนปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ 2568 หน้า575-586

อภิญญา บ้านกลางและคณะ.ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ใน เขตรับผิดชอบ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศิลา อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น.วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรค
ที่ 7 จังหวัดขอนแก่น.ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2559 หน้า 85-95.

อมรรัตน์ ภิรมย์ชมและคณะ.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวานชนิดที่ 2 ใน
อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ.วารสารสำนักงานป้องกันควบคุม โรคที่ 6 ขอนแก่นปีที่ 19 ฉบับที่ 1
ตุลาคม 2554 - มีนาคม 2555 หน้า 1-10.

อัจฉราวดี ศรียะศักดิ์และคณะ.การพัฒนาคำรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อจัดการสุขภาพผู้สูงอายุที่มี ภาวะเบาหวาน
และความดันโลหิตสูงในบริบทคลินิกหมอครอบครัว: กรณีศึกษาในจังหวัด เพชรบุรี.วารสารวิจัยระบบ
สาธารณสุข.ปีที่15 ฉบับที่2 เมษายน-มิถุนายน 2564 หน้า 155-173.

American Diabetes Association (2017).Standards of Medical Care in Diabetes2017.Diabetes Care,
40(Suppl 1), S1-S138.